

Forfatter: Ulfeldt, Leonora Christina

Titel: Udrag fra Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

Citation: Ulfeldt, Leonora Christina: "Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer", i Ulfeldt, Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, udg. af JOHS. BRØNDUM-NIELSEN ; C. O. BØGGILD-ANDERSEN , Rosenkilde og Bagger, 1949, s. XVII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-leonora01-shoot-idm140124514243808/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

Petkum og hans Folk. Paa et af Residenten lejet Skib førtes hun til København, hvortil Skibet ankom 8. August 1663 Kl. 9 Formiddag.

Fra dette Tidspunkt fortæller Leonora Christina selv sine Oplevelser saa udførligt i sit „Jammers-Minde“, indtil hendes Løsladelse fra Blaataarn, at der ikke er Grund til at genfortælle dem her. I endnu højere Grad end Rejseskildringen fra 1656, Forhørsberetningen fra 1659 og den franske Selvbiografi fra 1673 viser det hende som en Fortæller af Guds Naade, hvor det gælder hendes egne Oplevelser, hvad hun selv har set og hørt og følt.

Kærnen i „Jammers-Minde“ er imidlertid ikke de mange Billeder, men det Sind, som afslører sig i Bogen. Nu, da Leonora Christina for stædse havde forladt sin Mands omtumlede Baad, og især da hun 1664 erfarede, at han i Febr. dette Aar ved Døden var udfriet fra denne Verdens Fare og Nød — at hans sidste Tanker gjaldt hende, fik hun først langt senere at vide —, fandt hun omsider sin Sjæls Rolighed. For Verden var hun Højforræderens Hustru, maaske hans Medskyldige, udstyret med et Navn, der brændmærkedes for alle ved den Skamstøtte over Ulfeldt, som lige til 1842 stod paa Graabrødretorv. Bevidstheden herom, Frygten for Mandens Skæbne og for, hvad der kunde være i Vente for hende selv og hendes Børn, knugede hende i de første Fængselsdøgn til Jorden og lod hende ønske Døden. Men hun rankede sig atter. Hendes altid stærke Selvhævdelse, hendes kvindelige Ensidighed i Følelse og Synspunkter blev en Kraftkilde for hende ogsaa nu, da alle ydre Magtmidler og al ydre Ære var uigenkaldeligt tabt. I haarde Sjælekampe gennemtvang hun over for sig selv og over for sin Gud, hvis Ret til at tugte dem, han elskede, hun erkendte, den Overbevisning, at hun kunde bestaa for hans Domstol, at hun havde gjort Ret i over alle andre Hensyn at følge den „Ægte-Kærlighed“, der havde været hendes Livs Salt, og at hun hisset skulde faa den Oprejs-

ning, der nægtedes hende her. Som det hedder i de Vers, hun siden anbragte paa et Alterklæde til Maribo Kirke:

„Ej noget synes tungt for Ægte-Kærlighed,
Trofasthed er den Dyd, man ej tør blues ved.“

Nogen Helgeninde blev hun ikke. Hun førte med Omhu og stille Tilfredshed Bog over de Ulykker, der som en retfærdig Straf fra oven ramte hendes Mands og hendes Fjender. Hun følte sig stedse som Christian IV.s højfornemme Datter, hævet over sine stakkels Omgivelser i Fængslet, saa varmt hun end kunde føle for alle, jævne og fornemme, der viste hende Deltagelse, eller i hvem hun fandt noget godt. En taktløs Hertuginde, der var inde at se hendes Bur, fik en Finte, som sved, og en genstridig Pige fik at føle, hvilke vældige Lussinger, der sad i hendes Arme. Noget uvildigt Sandhedsvidne er den gamle Krigerske heller ikke hverken i „Jammers-Minde“ eller i Selvbiografien. Men hendes Gudstro var ægte og dyb, og kan mange i vor Tid, der er saa forskellig fra hendes, se anderledes paa Livet og dets Værdier, end hun gjorde, saa ejede hendes Livssyn for hende en personlig Sandhed, som bar hende over al Nedværdigelse og alt Smuds, bøjede Omgivelserne ind under hendes Personligheds Magt og gav hende Trøstighed til at leve Livet i det trange Fængsel, mens de mange og lange Aar gik deres Rundgang, og Vejret skiftede uden for hendes lille Gitterrude.

En særlig Inderlighed faar det religiøse Sind i hendes Saimer og „aandelige Viser“. De er maaske værdifuldere i Indhold end i Form, men man glemmer vanskeligt saadanne Linier som disse i Digtet om „Minde og Mod“:

„Mod viser, at man kan af Fængsels beske Urt
udsuge Honning-Trøst, vel lutret, tent og purt.

— — — — —
Vel mig! Mit Sind er frisk, karsk' ere mine Lemmer
for min forfalden Stand jeg ej mig mere græmmer;